

بازره با تأمین مالی تروریسم

www.ketab.ir

سرشماری	:	قائم مقامی، علی، ۱۳۴۸ -
عنوان و نام پدیدآور	:	مبارزه با تأمین مالی تروریسم/ علی قائم مقامی، محمدحسین دهقان منشادی؛ ویراستار اکرم نوری.
مشخصات نشر	:	تهران: پژوهشکده پولی و بانکی، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	:	۲۰۰ ص.
فروست	:	پایه هکده پولی و بانکی؛ ۳۱۹.
شابک	:	۹۷۸-۶۰۶-۷۷۶-۳۸
وضعیت فهرست نویسی	:	فیب
یادداشت	:	کتابنامه.
موضوع	:	تروریسم -- امور مالی -- پیشگیری
موضوع	:	Terrorism -- Finance -- Prevention
موضوع	:	تروریسم -- امور مالی -- قوانین و مقررات -- ایران
موضوع	:	Terrorism -- Finance -- Law and legislation -- Iran
موضوع	:	پول شویی -- پیشگیری
موضوع	:	Money laundering -- Prevention
شناسه افزوده	:	دهقان منشادی، محمدحسین
شناسه افزوده	:	پژوهشکده پولی و بانکی
شناسه افزوده	:	Monetary and Banking Research Academy
رده بندی کنگره	:	HV۶۴۳۱
رده بندی دیویی	:	۳۶۳/۳۲۵
شماره کتاب شناسی ملی	:	۶۰۰۹۳۸۵

مبارزه با تامين مال سرور سم
تأليف و ترجمه: علی اثم مقصود، محمدحسین دهقان منشادی
ویراستار: اکرم نوری
صفحه‌آرا: زهره محمدیان
طراح جلد: علی عبدی
ناشر: پژوهشکده پولی و بانکی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
چاپ اول: زمستان ۱۳۹۸
بها: ۷۰۰,۰۰۰ ریال
شمارگان: ۳۰۰ نسخه
قطع: وزیری
نشانی: تهران، میدان آرژانتین، ابتدای بزرگراه افریقا، پلاک ۱۰
کدپستی: ۱۵۱۴۹۴۷۱۱۱ صندوق پستی: ۷۹۴۹-۱۷۵
تلفن: ۵۴-۸۸۶۵۷۴۵۰
تلفن واحد فروش: ۸۸۶۵۷۴۳۴ دورنگار: ۸۸۶۵۷۳۹۹
پست الکترونیک: publications@mbri.ac.ir

ISBN: 978-600-7796-38-2

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۷۹۶-۳۸-۲

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.

مسئولیت مطالب بر عهده نویسندگان است و لزوماً دیدگاه‌های پژوهشکده پولی و بانکی را منعکس نمی‌کند.

فهرست مطالب

دیباچه.....	پانزده
پیشگفتار.....	هفده
بخش اول. کلیات.....	۱
فصل ۱. تعریف، تأمین مالی تروریسم و تاریخچه آن.....	۳
مقدمه.....	۳
تروریسم.....	۳
فواید تعریف تروریسم از سوی سازمان ملل.....	۵
مفهوم حقوقی تروریسم.....	۷
تعریف تأمین مالی تروریسم.....	۷
ویژگی‌های تأمین مالی تروریسم.....	۸
تاریخچه.....	۹
تفاوت پول‌شویی و تأمین مالی تروریسم.....	۹
نیاز تروریست‌ها به تأمین مالی.....	۱۳
فصل ۲. آثار تأمین مالی تروریسم.....	۱۷
مقدمه.....	۱۷
پیامدهای اقتصادی تروریسم.....	۱۸
آثار حملات تروریستی در بازارهای مالی.....	۱۹
کنترل حملات تروریستی.....	۲۱
تفاوت در رفتار بازارها در حملات تروریستی.....	۲۳
کاهش ریسک تأثیرات مالی تروریسم در بازارهای مالی.....	۲۴
بخش دوم. روش‌های تأمین مالی تروریسم.....	۲۷
فصل ۳. مدیریت مالی سازمان‌های تروریستی.....	۳۱
مقدمه.....	۳۱
۱ - استفاده از منابع مالی در سازمان‌های تروریستی.....	۳۲
۲ - مدیریت منابع.....	۳۴
۳ - نتیجه و مدیریت مالی.....	۳۶
فصل ۴. شیوه‌های سستی تأمین مالی تروریسم.....	۳۷
مقدمه.....	۳۷

۳۸	شیوه‌های سنتی تأمین مالی تروریسم
۳۸	الف - درآمدزایی
۴۷	ب - نقل و انتقال وجوه
۵۱	نتیجه‌گیری در مورد روش‌ها و شیوه‌های سنتی تأمین مالی تروریسم
۵۳	فصل ۵. شیوه‌های نوظهور تأمین مالی تروریسم
۵۳	مقدمه
۵۵	۱ - پیکارجویان تروریست خارجی
۵۶	نقش‌های مالی پیکارجویان تروریست خارجی
۵۶	تأمین مالی از طریق خودیاری
۶۰	نقش شبکه‌های ترانس‌گیری و کمک پیکارجویان تروریست خارجی
۶۲	نقل انتقال وجوه وابسته به پیکارجویان تروریست خارجی
۶۳	چالش‌های مربوط به مبارزه با پیکارجویان تروریست خارجی
۶۴	۲ - جمع‌آوری وجوه از طریق سانه‌های اجتماعی
۷۰	چالش‌های مرتبط با استفاده از سانه‌های اجتماعی
۷۰	۳ - محصولات و خدمات جدید پرداخت
۷۱	پول‌های مجازی
۷۳	کارت‌های اعتباری پیش‌پرداخت
۷۵	خدمات پرداخت مبتنی بر اینترنت
۷۷	چالش‌های مرتبط با محصولات و خدمات جدید پرداخت
۷۷	۴ - بهره‌برداری از منابع طبیعی
۷۸	بخش نفت و گاز
۸۰	بخش معدن
۸۱	چالش‌های مرتبط با بهره‌برداری از منابع طبیعی
۸۲	نتیجه‌گیری نهایی
۸۵	بخش سوم. نهادها و استانداردهای بین‌المللی و مقررات داخلی مبارزه با تأمین مالی تروریسم
۸۷	فصل ۶. نهادها و سازمان‌های بین‌المللی فعال مبارزه با تأمین مالی تروریسم
۸۷	۱ - گروه ویژه اقدام مالی
۸۹	نحوه عضویت در گروه ویژه اقدام مالی
۸۹	معیارهای عضویت در گروه ویژه اقدام مالی
۹۰	فرایند و ضوابط عضویت در گروه ویژه اقدام مالی
۹۲	۲ - صندوق بین‌المللی پول و مبارزه با پول‌شویی و تأمین مالی تروریسم
۹۳	نقش صندوق بین‌المللی پول در اقدامات مبارزه با پول‌شویی و تأمین مالی تروریسم

۹۳.....	۳- دفتر مقابله با جرم و مواد مخدر سازمان ملل
۹۴.....	۴- گروه اگمونت
۹۶.....	۵- گروه ولفسبرگ
۹۸.....	۶- مانی‌وال
۹۹.....	فصل ۷. منابع هنجارها و استانداردهای بین‌المللی سرکوب تأمین مالی تروریسم
۹۹.....	مقدمه
۱۰۰.....	۱- کنوانسیون بین‌المللی سرکوب تأمین مالی تروریسم
۱۰۲.....	جرم‌انگاری تأمین مالی تروریسم
۱۰۶.....	همکاری‌ها بین‌المللی
۱۰۷.....	اقدامات پیشگیرانه
۱۰۸.....	۲- قطعنامه‌های شورای امنیت سازمان ملل در مورد تأمین مالی تروریسم
۱۱۱.....	محتوای قطعنامه ۷۳
۱۱۴.....	وضع هنجارهای بین‌المللی در باره تأمین مالی تروریسم
۱۱۶.....	مسدودکردن دارایی‌های تروریستی و سازمان‌های تروریستی
۱۱۸.....	۳- توصیه‌های گروه ویژه اقدام مالی در مورد مبارزه با تأمین مالی تروریسم
۱۲۴.....	شناسایی و قراردادن نام اشخاص و نهادهای معین در فهرست تحریم‌های مالی
۱۲۶.....	مسدودکردن
۱۳۷.....	فصل ۸. مقررات‌گذاری برای رعایت استانداردها و هنجارهای بین‌المللی
۱۳۷.....	مقدمه
۱۳۷.....	جرم‌انگاری کردن تأمین مالی تروریسم
۱۴۰.....	تعریف اعمال تروریستی
۱۴۱.....	انواع اعمال تروریستی
۱۴۴.....	تأمین مالی تروریسم و پول‌شویی
۱۴۵.....	معاونت در جرم و توطئه به‌عنوان جرایم جایگزین
۱۴۵.....	شروع به جرم، مشارکت، سازماندهی، مدیریت، و کمک
۱۴۶.....	قصد و علم
۱۴۸.....	مسئولیت اشخاص حقوقی
۱۴۹.....	اعمال صلاحیت قضایی در مورد تأمین مالی جرایم تروریسم
۱۵۰.....	موضوعاتی در خصوص آیین دادرسی
۱۵۰.....	مسدودکردن، ضبط و مصادره دارایی‌های تروریستی
۱۵۵.....	همکاری‌های بین‌المللی: معاضدت قضایی متقابل و استرداد مجرمان، انتقال موقت اشخاص بازداشتی و شبکه‌های ارتباطی

الزامات کنوانسیون، قطعنامه و توصیه‌های گروه ویژه.....	۱۵۵
استرداد مجرمان، معاضدت قضایی متقابل، و انتقال موقت اشخاص بازداشتی.....	۱۵۶
همکاری بین واحدهای اطلاعات مالی.....	۱۵۶
اقدامات پیشگیرانه (ماده ۱۸ کنوانسیون و توصیه شماره ۱۶).....	۱۵۸
خدمات مربوط به انتقال وجوه یا ارزش.....	۱۵۹
محورهای اصلی توصیه شماره ۱۴.....	۱۶۱
رویه کشورها.....	۱۶۲
سازمان‌های غیرانتفاعی (توصیه شماره ۸).....	۱۶۳
ریسک تأمین مالی تروریسم در بخش سازمان‌های غیرانتفاعی.....	۱۶۷
دانش ریسک.....	۱۷۰
بهترین روش توزیع وجوه برای سازمان‌های دریافت‌کننده خارجی.....	۱۷۲
نظارت و معیارات.....	۱۷۴
نتیجه‌گیری.....	۱۷۴
فصل ۹. نقد قانون مبارزه با تأمین مالی تروریسم ایران.....	۱۷۵
مروری بر تاریخچه تصویب قانون مبارزه با تأمین مالی تروریسم کشور.....	۱۷۵
نقد قانون.....	۱۷۸
تعریف جرم تأمین مالی تروریسم.....	۱۷۸
حدود مجازات در قانون.....	۱۸۴
اشخاص مطلع از وقوع جرم.....	۱۸۷
مجازات اشخاص حقوقی.....	۱۸۸
شناسایی، توقیف، مصادره و اقدامات موقت.....	۱۸۹
بخش چهارم. مبارزه با پول‌شویی و تأمین مالی تروریسم در ایران.....	۱۹۳
فصل ۱۰. رویکرد ریسک‌محور برای مدیریت ریسک‌های پول‌شویی و تأمین مالی تروریسم.....	۱۹۵
تعریف ریسک.....	۱۹۵
اساس یک شیوه ریسک‌محور منطقی.....	۱۹۷
قابلیت اجرا برای مشتریان موجود.....	۱۹۸
متغیرهای ریسک.....	۱۹۹
اقدامات و کنترل‌ها برای موقعیت‌های پرریسک.....	۲۰۱
ریسک کشور.....	۲۰۲
ریسک مشتری.....	۲۰۲
ریسک خدمات.....	۲۰۷
آموزش.....	۲۰۷

۲۰۷	رویکرد ریسک محور و تأمین مالی تروریسم
۲۰۸	نتیجه گیری
۱۱	فصل ۱۱. نمونه پیشنهادی شیوه نامه (دستورالعمل) AML/CFT رویکرد مبتنی بر ریسک برای بانک ها
۲۰۹	و مؤسسات مالی
۲۰۹	دستورالعمل مبارزه با پول شویی و تأمین مالی تروریسم با رویکرد مبتنی بر ریسک برای بانک ها و مؤسسات مالی
۲۰۹	مقدمه
۲۱۰	الزامات عمومی
۲۱۰	الف- کلیات سابی ریسک از طریق ماتریس ریسک
۲۱۰	ب- ثبت ریسک
۲۱۱	ج- کنترل ها
۲۱۱	د- ریسک پسماند
۲۱۱	ه- تعیین ریسک
۲۱۱	و- نمایه کردن ریسک مشتریان
۲۱۱	ز- عوامل خاص دارای ریسک بالا و توصیه ها برای شناسایی مضاعف
۲۱۳	ح- عوامل/سناریوهای عمومی پرریسک
۲۱۹	ضمائم
۲۲۱	ضمیمه ۱. قانون مبارزه با تأمین مالی تروریسم (مשוב ۳۹۴)
۲۲۷	ضمیمه ۲. آیین نامه اجرایی قانون مبارزه با تأمین مالی تروریسم
۲۳۷	ضمیمه ۳. توصیه های ویژه گروه ویژه در مورد تأمین مالی تروریسم (۲۰۰۰)
۲۴۱	ضمیمه ۴. متدولوژی برای ارزیابی تطبیق فنی توصیه های گروه ویژه اقدام مالی و کارآمدی نظام های مبارزه با پول شویی و تأمین مالی تروریسم
۲۵۵	ضمیمه ۵. کنوانسیون مقابله با تأمین مالی تروریسم
۲۷۳	ضمیمه ۶. قطعنامه ۱۳۷۳ شورای امنیت
۲۷۷	ضمیمه ۷. وضعیت ایران در ارتباط با کنوانسیون ها و معاهدات موجود در زمینه مبارزه با پول شویی و تأمین مالی تروریسم
۲۸۱	منابع و مآخذ

دیباچه

تروریسم از معضلات و پدیده‌های شومی است که جهان امروز را با مشکلات بسیاری مواجه کرده است. نبود امنیت در حوزه‌های مختلف و به‌ویژه امنیت اقتصادی و سرمایه‌گذاری از آثار مخربی است که این پدیده به‌همراه دارد. تروریست‌ها برای ادامه حیات نیازمند تأمین مالی تروریسم به طرق گوناگون‌اند و تأمین مالی تروریسم از مهم‌ترین عوامل اصلی پایداری و تقویت سازمان‌ها و گروه‌های تروریستی محسوب می‌شود.

با شکل‌گیری عصر ارتباطات و بهره‌گیری نظام مالی دنیا از فناوری‌های نوین، صنعت بانکداری نیز به‌نوبه خود از این فناوری‌ها بهره‌مند شد. اگرچه این موضوع باعث پیشرفت قابل‌ملاحظه در حوزه‌های اقتصادی مالی و بانکی شد، به همان ترتیب تروریست‌ها و سازمان‌های تروریستی نیز از همین ابزارها جهت تسهیل اهداف خود استفاده کردند.

جمهوری اسلامی ایران نیز به عنوان کشوری که لطافات بسیاری از تروریسم متحمل شده است، همواره درصدد مقابله با آن در ابعاد مختلف بوده و در این راه متحمل هزینه‌های بسیار شده و شهدای گرانقدری را تقدیم کرده است. «تأسیسات» جمهوری اسلامی ایران طی چهل سال گذشته بزرگ‌ترین قربانی تروریسم بوده و خسارات جانی و مالی بسیاری را متحمل شده است. با توجه به اهتمام و عزم جدی کشورمان در مبارزه با این پدیده شوم، قانون مبارزه با تأمین مالی تروریسم در سال ۱۳۹۴ در مجلس شورای اسلامی به تصویب رسید. یک گسترش دایره شمول جرایم تروریستی و سایر اصلاحات مورد نیاز، پس از بررسی‌های تکمیلی و ضمن در نظر گرفتن منافع ملی، این قانون با رویکرد تطبیق با استانداردهای بین‌المللی مورد بازنگری را گذشت و اصلاحیه آن در سال ۱۳۹۷ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید.

در سالیان اخیر، نظام بانکداری بین‌الملل با توجه به تدوین استانداردها و مقررات متعدد از سوی نهادهای مقررات‌گذار بین‌المللی، ملزم به رعایت این استانداردها شده است. ریسک‌های متعدد از جمله ریسک شهرت اجتناب‌کند بدون شک به‌منظور اعتلای جایگاه شایسته کشور در سطح بین‌المللی و حضور مؤثر در نظام بانکی دنیا، ضرورت دارد آمادگی لازم در حوزه‌های اقتصادی و مالی و به‌ویژه در نظام بانکی کشور ایجاد شود تا سلامت، یکپارچگی، و ثبات نظام مالی و بانکی کشور و اعتماد به آن حفظ شود.

بدین منظور، اهتمام به رعایت مقررات داخلی و بین‌المللی در چهارچوب قانون اساسی، رعایت قوانین مرجع در حوزه مبارزه با تأمین مالی تروریسم به دور از بازی‌های سیاسی و هیاهوی کشورهای حامی تروریسم الزامی است.

در همین راستا در این پژوهش، تلاش شده است ابعاد مختلف تأمین مالی تروریسم و به‌ویژه نحوه پیشگیری از آن تبیین شود. امید است این کتاب، که به اهتمام پژوهشکده پولی و بانکی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به چاپ رسیده است، مقبول نظر صاحب‌نظران، مدیران و کارشناسان بخش‌های مختلف اقتصادی واقع شود و به بسط و تعمیق مفاهیم نوین نظام‌های بانکی در دنیا در نظام بانکی کشور بینجامد؛ انشاءالله.

فرهاد حنیفی

معاون نظارت بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران